

the Joeri

Dé Wetenschapsglossy

„De
scheidslijn
tussen
inspiratie
en fraude is
flinterdun”

PROEFSCHRIFT SPECIAL

„Deze Homo
Universalis is al
zes jaar van mij”

„Niets uit het
proefschrift
stemt tot
vrolijkheid”

„We moeten
af van de
koninkrijkes
en ego's”

„De vorm waarmee
wetenschap wordt
bedreven, doet er
wezenlijk toe”

„Vijfentwintig jaar
geleden hadden
universiteiten geen
regelgeving voor
fraude en plagiaat”

„Kwaliteit boven kwantiteit.
Dat is wat ik met
slow science bedoel”

VINQUERINE

For true peace of mind.

Het frisse, nieuwe en stabiliserende antipsychoticum dat een einde maakt aan (bijna) alle symptomen bij uw patiënten.

Omdat uw patiënten het waard zijn.

Door de partiele agoniserende werking op de histamine₂ receptoren is er een significante klinische reductie van positieve en negatieve symptomen met een gunstiger bijwerkingsprofiel dan olanzapine (1). Het nieuwe antipsychoticum van Olevy Pharmaceuticals.

Referenties: 1. Tjeldink et al. PLOS ONE 2016

Op de Cover

Hoogleraar Yvo Smulders siert de cover van dé Wetenschapsglossy van 2016

Op de Cover van het Proefschrift

Tijger Luna siert de cover van het proefschrift "publish & perish"

Colofon

Art director Joeri Tijdink & Thijs Middeldorp | **Hoofdredacteur** Joeri Tijdink | **Eindredacteur** Thijs Middeldorp | **Beeldredactie** Joeri Tijdink | **Cartoons** Jeroen Steenmeijer | **Vormgeving** Reem Saouma

Voorwoord

- 5 Voorwoord door Joeri Tijdink

Resultaten onderzoek

- 6 Samenvatting van het proefschrift Publish & Perish.

Interview

- 8 Een diepgravend interview over publicatiedruk en fraude. Prof. Smulders' spreekt openhartig en kijkt vooruit.

Opinie

- 11 **Slow Science.** Prof. Bouter's bespiegelingen op de huidige publicatiecultuur. En hij heeft een oplossing.

De outsider

- 12 **Fraudstukkie.** Daniel Arends mijmert over fraude.

De insider

- 13 **Even doorbijten VSNU!** Frank van Kolfschooten heeft kritiek op de manier waarop universiteiten met fraude omgaan.

De Kleren van de Keizer

- 14 **Passion for fashion.** De kleren van belangrijke wetenschappers worden besproken.

Paranimfen aan het woord

- 16 Jurjen Luykx stelt zich voor en geeft zijn visie.
17 Christiaan Vinkers stelt zich voor en windt er geen doekjes om.

Onderzoekmaatjes

- 18 Contactadvertenties voor en door onderzoekers.

Column

- 19 **Chinese tafarelen.** Prof. Smulders: 'een oplossing om overbevolking van de academie tegen te gaan'.

Interview

- 20 **5 vragen van de paranimfen.** In deze rubriek stellen de paranimfen 5 vragen aan de promovendus.

Kunst en kinderen

- 22 Evy Tijdink, de houvast van een kunstenaar.

Het laatste woord

- 23 **Therapeutische caravan.** Roos van Grieken heeft het laatste woord over de promovendus.

WHERE GREAT MINDS COLLIDE

Beste lezer,

Voilà: de eerste en laatste editie van THE JOERI, een wetenschappelijke glossy ter ere van mijn promotie. Het is een knipoog naar de huidige publicatiecultuur waarin resultaten niet zelden op een overdreven en ongenueanceerde manier worden gepubliceerd. Dit blaadje is ook een poging om niet-ingewijde lezers op een toegankelijke en vermakelijke manier kennis te laten maken met onderzoek en het onderzoeksteam zonder dat je mijn hele proefschrift hoeft door te ploegen. Bovendien, deze glossy mag na een week rondslingeren gewoon mee met het oud papier.

Het echte proefschrift gaat u waarschijnlijk snel doorbladeren, u kijkt even of u toevallig wordt genoemd in het dankwoord, om tenslotte het proefschrift veel te ingewikkeld te vinden en het ongelezen in een boekenkast te plaatsen. Of, als u in de academie werkt, belandt het boekje ergens op een stapeltje in uw werkkamer, waar allemaal andere proefschriften ongelezen liggen te wachten.

Alleen de dankwoorden in proefschriften zijn populair; het is voor de meeste lezers het meest 'emotionele' hoofdstuk van een proefschrift. Daarin worden de mensen bedankt die in goede en slechte tijden naast de promovendus zijn blijven staan. Blijkbaar ben ik, en velen met mij, niet zo zeer

geïnteresseerd in de genuanceerde, uitvoerige en Engelstalige beschrijvingen van het uitgevoerde onderzoek, maar wel in de emotionele betrekkingen die de promovendus de afgelopen jaren heeft onderhouden. En ik geef u groot gelijk. Voor niet-wetenschappers is het ronduit saai om wetenschappelijke teksten te doorgronden, en - met alle respect voor mijn resultaten - zo spetterend zijn ze nou ook weer niet. Ik ga u daarom niet proberen te overtuigen om op uw vrije zaterdagavond, onder het genot van een goed glas whisky, eens lekker mijn proefschrift door te spitten (al zal ik u niet tegenhouden).

En dat is allemaal niet erg. Ik zou precies hetzelfde doen. Maar dat betekent wel dat ik u op een andere manier moet verleiden om u te informeren over het onderzoek dat ik heb gedaan. Daarom dus THE JOERI: een easy-to-read glossy om u op een snelle manier te informeren over de Nederlandse publicatiecultuur én u en passant te berichten over de emotionele betrekkingen bij de totstandkoming van mijn proefschrift.

Om u op weg te helpen, geef ik een korte leeswijzer. Dit blaadje beschrijft enkele onderdelen van de huidige publicatiecultuur; hoe wetenschappers publicatiedruk ervaren en wat dat met ze doet. Wat vinden Nederlandse wetenschappers zelf van de huidige cultuur?

En wat zijn de oplossingen? Wat zijn de redenen waarom wetenschappers frauderen? En wat vinden de direct betrokkenen (promotoren, paranimfen) van dit proefschrift?

Daarbij moet ik u waarschuwen. De resultaten zijn niet erg vrolijk makend. Er komt een redelijk somber beeld van de huidige publicatiecultuur naar voren. En dat klopt misschien wel. Wetenschap is niet altijd vrolijk. Het is vaak frustrerend, resultaten vallen tegen of experimenten mislukken. Gelukkig maar. Mislukking hoort gewoon bij het leven. Wetenschap blijft een ontdekkingsstocht naar hoe iets precies werkt en wie we werkelijk zijn.

Nog één ding: een glossy naar jezelf vernoemen, dat zou eigenlijk verboden moeten worden. Toch past het bij de moderne wetenschapper. Die neemt zichzelf soms serieuzer dan zijn eigen werk. En daar gaat het mis, als je jezelf te serieus neemt, kun je je eigen wetenschappelijke resultaten niet meer objectief beoordelen. En dat gaat ten koste van je verbeelding. En die verbeelding, dat is nu precies de sleutel tot je ziel.

Ik wens u veel leesplezier.
Uw hoofdredacteur,
Joeri Tijdink

Waar gaat mijn proefschrift Publish & Perish over?

Op de komende twee pagina's vindt u de samenvattingen van de 8 hoofdstukken uit het proefschrift om u op een snelle en ietwat ongenueanceerde manier te informeren. Alle hoofdstukken zijn al gepubliceerd of zijn ingediend bij wetenschappelijke tijdschriften om te worden gepubliceerd. En wie zijn de onderzoekers? In de meeste gevallen betreft het de onderzoeksgroep die onder meer bestond uit Joeri Tijdkink, Yvo Smulders en Lex Bouter.

1. Onderzoekers ontwerpen meet-instrument om publicatiedruk te meten

Publicatiedruk is een term die pas in de tweede helft van de 20e eeuw in de wetenschappelijke wereld werd geïntroduceerd.

Het is de druk die wetenschappers ervaren om hun onderzoek te publiceren in wetenschappelijke tijdschriften. Omdat er geen enkele manier is om deze druk op een betrouwbare manier te kwantificeren hebben onderzoekers uit het VUmc in Amsterdam een vragenlijst ontworpen die publicatiedruk kan meten. Nadat 437 hoogleraren een vragenlijst hadden ingevuld konden door statistische validatie-technieken uiteindelijk 14 items worden geïncludeerd die de inhoud van het nieuwe meetinstrument vormde; de Publication pressure questionnaire (PPQ). Met dit meetinstrument kan in de toekomst verder onderzoek naar publicatiedruk worden uitgevoerd op een wetenschappelijk betrouwbare manier. De resultaten werden gepubliceerd in het gerenommeerde tijdschrift *Quality of Life Research* in 2014.

2. Onderzoekers vinden een relatie tussen burnout en publicatiedruk

Publicatiedruk wordt vaak aangevoerd door wetenschappers als de oorzaak van hun handelen als ze iets niet volgens de wetenschappelijke wetten hebben uitgevoerd of zich hebben misdragen. Denk daarbij aan Stapel die publicatiedruk als belangrijke oorzaak aangaf van zijn eigen falen. Aan 437 Nederlandse medische hoogleraren werd gevraagd in hoeverre ze publicatiedruk ervaren, gemeten met de PPQ, en werd burnout gemeten met de UBOS, een bekende burn out vragen-

lijst. Wat blijkt? Bijna 24% van de hoogleraren heeft ernstige burn out verschijnselen, die nauw gerelateerd zijn aan publicatiedruk. De resultaten werden in 2013 al gepubliceerd in PLOS One, het 'open access flagship' van de Public Library of Science. Volgens de onderzoekers zou publicatiedruk best een oorzaak kunnen zijn van burn out maar moeten we voorzichtig zijn met het vertalen van de resultaten naar de klinische praktijk.

3. Hoogleraren die veel publiceren hebben minder burn out verschijnselen

Met de data van de bovenstaande onderzoeken werd ook gekeken naar mogelijke persoonsgerelateerde factoren die burn out verschijnselen kunnen verklaren onder professoren. Uit die subanalyse kwam naar voren dat bijna alle deelnemende hoogleraren bevlogen mensen zijn (gemeten met de Utrechtse Bevlogenheidsschaal [UBES]) en zich veelvuldig verliezen in hun werk. Dat schreven de onderzoekers uit het VUmc in een publicatie in het open access tijdschrift *BMC Medical Education*. Ook werd gevonden

dat hoogleraren zonder kinderen duidelijk minder stress hadden. Tot slot werd ook gekeken naar een maat die vergelijkt hoeveel publicaties en verwijzingen naar die publicaties je als wetenschapper hebt; de zogeheten H-index. Uit die analyse kwam naar voren dat oudere hoogleraren die extreem veel hadden gepubliceerd veel minder stress ervaren. Blijkbaar helpt het dat als je succesvol bent, je veel minder stress ervaart en waarschijnlijk met meer tevredenheid naar jezelf en je publicaties kan kijken.

4. Onderzoekers vinden een relatie tussen publicatiedruk en fraude

In dit onderzoek werd uitgevoerd in samenwerking met een Vlaamse journalist Reinout Verbeke van EOS magazine (een populair wetenschappelijk tijdschrift). De onderzoekers relateerden wetenschappelijk wangedrag aan publicatiedruk in een groep medische wetenschappers in België. In die periode was Diederik Stapel net ontmaskerd en was er veel aandacht voor wetenschappelijke fraude. Door een survey te versturen onder 315 medische wetenschappers in Vlaanderen kon worden aangetoond dat publicatiedruk een relatie heeft met diverse vormen van wetenschappelijke fraude. De resultaten werden op een populaire, maar niet erg wetenschappelijke manier opgeschreven in EOS Magazine en later wetenschappelijk gepubliceerd in het *Journal of Empirical Research and Human Research Ethics (JERHRE)*.

5. Wetenschappers zijn uitermate negatief over de huidige publicatiecultuur

Omdat de data in de eerder bovengenoemde kopjes 1,2,3 en 4 op deze pagina werden verkregen met vragenlijsten hebben dezelfde onderzoekers uit het VUmc geprobeerd om deze empirische resultaten te onderzoeken met kwalitatieve onderzoeksmethoden zoals diepgaande interviews of groepsgesprekken. Op die manier krijg je meer inzicht in wat er werkelijk speelt onder wetenschappers. Er was een vermoeden dat wetenschappers het publicatiesysteem beu waren maar dit is enkel aan te tonen met kwalitatief onderzoek. De resultaten werden gepubliceerd in BMJ Open in 2016. In 12 focusgroepen werden hoogleraren, postdocs en PhD's gevraagd naar hun ervaringen en visies op de huidige publicatiecultuur. Bijna alle deelnemende wetenschappers, die at random waren geselecteerd, waren best negatief en cynisch over de huidige publicatiecultuur. Ze klaagden over een slechte samenwerking, moordende competitie, eerezuchtige collega's en het enorme belang van citatieparameters in de beoordeling van hun wetenschappelijk werk.

6. Onderzoekers tonen aan dat farmaceuten psychiaters kunnen beïnvloeden

Er is veel kritiek op betaling van wetenschappers vanuit de farmaceutische industrie. Ook is er veel geschreven over publicatiebias; de tendens om enkel positieve te publiceren en negatieve resultaten (no statistical difference) af te wijzen voor publicatie. De onderzoekers wilden weten of deze factoren ook van invloed zijn op

psychiaters als ze wetenschappelijk onderzoek beoordelen. Door een fictief abstract van een medicatietrial op te sturen naar psychiaters werd bekeken in hoeverre farmaceutische funding en een positief resultaat de beoordeling beïnvloedde. De resultaten werden gepubliceerd in PLOS One. Psychiaters werden volgens de

bevindingen niet beïnvloed in hun beoordeling van de betrouwbaarheid van een wetenschappelijke samenvatting als het onderzoek werd gesponsord door een farmaceut. Blijkbaar hebben psychiaters niet goed door dat de resultaten van een wetenschappelijk onderzoek kunnen worden beïnvloed door farmaceutische bedrijven.

7. Wetenschappers die eigenbelang voorop stellen, frauderen vaker. Professoren zijn narcistischer dan PhD studenten

Onderzoekers van het VUmc in Amsterdam hebben in een uitgebreid onderzoek laten zien dat wetenschappers die hun eigen belang voorop stellen, frauduleuzer zijn. In een onderzoek onder 535 medische wetenschappers kwam naar voren dat wetenschappers hoge

scores hadden op Machiavellianisme, de persoonlijkheidsschaal die wordt gebruikt om eigen belang te kunnen kwantificeren. Opvallende secundaire bevinding was dat hoogleraren narcistischer zijn dan wetenschappers van minder hoge academische rangen. Dit was logischerwijs

gerelateerd aan hun H-index. De onderzoekers benadrukken dat het gaat om exploratieve bevindingen die een richting geven aan vervolgonderzoek. De vraag is of deze kenmerken effect hebben op het publiceren van wetenschappelijk onderzoek.

8. Onderzoekers vinden nieuwe psychiatrische stoornis onder medische wetenschappers

Onderzoekers van het VUmc in Amsterdam hebben onlangs een groot karakteronderzoek uitgevoerd onder meer dan 500 medische wetenschappers in Nederland. Uit het onderzoek kwam een bijzonder karakterprofiel naar voren wat typerend was voor een klein gedeelte van de deelnemers. Het syndroom werd getypeerd door een hoge mate van narcisme en psychopathie (gebrek aan geweten), lange publicatielijsten

in high impact journals, hoge publicatiedruk en het vaker voorkomen van wetenschappelijk wangedrag. Vanwege deze symptomen werd het syndroom Publiophilia Impactfactorius genoemd. De auteurs benadrukken dat het gaat om een klein percentage van de deelnemers maar dat wetenschappers die lijden aan deze stoornis misschien wel niet in de wetenschappelijke wereld thuis horen.

Disclaimer: De onderzoeksresultaten zijn op een journalistieke manier samengevat en in een beperkt aantal woorden weergegeven waardoor ruimte voor nuance en discussie ontbreekt. De resultaten kunnen daarom enigszins ongenueanceerd en/of te kort door de bocht worden gepercipieerd. Inspiratie werd gevonden in de manier waarop de nieuwssite nu.nl wetenschappelijke publicaties vertaalt naar een klein artikel.

'Publicatiedruk, hypercompetitie en een perverse beloningssystematiek zijn de belangrijkste oorzaken van fraude'

Aldus **Yvo Smulders**, hoogleraar Interne geneeskunde en promotor van Joeri Tijdink. In dit interview praat Professor Smulders vrijuit over de huidige publicatiecultuur en over zijn rol in de wetenschap.

Wat vind je het meest op het oog springende resultaat uit het proefschrift?

Het artikel over de focusgroepen en kwalitatieve gespreken springt het meest in het oog, als geheel. Dat is omdat ik ervan overtuigd ben dat er weinig tot geen selectie van participanten is geweest. Dat de deelnemers dan toch zo unaniem blijken geven van hun afkeer van veel aspecten van 'het wetenschapsbedrijf' in de Universitaire Medische Centra vind ik bijzonder.

Van welk resultaat word je het vrolijkst en waarom?

Eigenlijk stemt niets uit het proefschrift tot vrolijkheid. Het is in feite een probleem-inventariserend proefschrift en de conclusie is dat de problemen vrij groot zijn. Misschien is wederom het artikel over de focusgroepen het meest hoopgevend, want dat suggereert dat er een sterke voedingsbodem is voor verandering.

En waar schrok je het meeste van, of wat maakte je het meest depressief?

Dat de jongere wetenschappers, met de relatief lage scores op publicatie- en citatie-parameters, maar ook met vaak jonge gezinnen thuis, het meeste te lijden

hebben onder de misstanden. Zij zijn niet degenen die de problemen hebben veroorzaakt, of hadden kunnen voorkómen. De verantwoordelijken zitten één of enkele generaties hoger en lijken, als je de resultaten moet geloven, minder last te hebben van hoe het reilt en zeilt.

Hoe zit het eigenlijk met jouw eigen publicatiedruk?

Die staat op een laag pitje. Ik heb een paar jaar geleden besloten me er niets meer van aan te trekken, te onderzoeken en publiceren wat ik leuk vind. Toegegeven, dat is makkelijk als je eenmaal hoogleraar bent en een belangrijke andere verantwoordelijkheid hebt waar je op afgerekend wordt, in mijn geval het opleiderschap Interne Geneeskunde in VUMC.

Wat is volgens jou de belangrijkste oorzaak van fraude in de wetenschap?

Publicatiedruk, een perverse beloningssystematiek en hypercompetitie, dat laatste samenhangend met het feit dat er veel teveel mensen actief zijn in de (medische) wetenschap, terwijl er veel te weinig geld en ideeën zijn om al die mensen op een nuttige en vruchtbare manier aan het werk te zetten.

UITGELICHT

Yvo Smulders vindt dat de problemen in de huidige cultuur vrij groot zijn. Zelf doet hij er niet meer aan mee

Waarom ben je zelf actief als wetenschapper?

Hmm, goede vraag. Ik heb altijd wel een paar oprechte vragen in mijn hoofd zitten. En, vertel het niet door, ik ben ook wel een beetje ijdel. Het is leuk als je een idee tot een resultaat kan brengen, maar het is ook leuk als je dat aan de buitenwereld kan laten zien en er positieve feedback op krijgt.

Waar kunnen we je midden in de nacht voor wakker maken?

Pasta met rode saus

Wat zou je doen als je geen professor/dokter was?

Ik was bijna naar de zeevaartschool gegaan in plaats van de universiteit. Ik ben in Zeeland geboren en de zee heeft een grote

aantrekkingskracht. Maar misschien deed ik iets met mijn handen, restaureren of meubels maken. Ik kan best wel wat met mijn handen, maar daar komt het als internist natuurlijk vrij weinig van.

Wat is je grootste onvervulde droom?

Poeh, daar denk ik eigenlijk nooit over na. Je ziet altijd wel mensen die een leven leiden

waar je jaloers op zou kunnen zijn. In mijn geval heb ik dat met vrijbuiters, vrije geesten, die een losbandig bestaan leiden. Maar om te zeggen dat dat een onvervulde droom is zou te ver gaan. Waarschijnlijk ben ik daar het type ook helemaal niet voor.

Hoe was het om samen te werken met Joeri?

Geen commentaar. Nee hoor, het was een leuk avontuur.

Wat zijn eigenschappen van Joeri waar hij echt nog aan moet werken?

Hij is inventief en kan in no time overal over meedenken. Zijn fascinaties zijn de mijne en andersom. Hij heeft een gezonde dosis zelfrelativering, die zijn ijdelheid keurig in toom houdt. Waar hij aan moet werken is hoe hij dingen op papier zet: hij schrijft met een vork, eerste versies zijn vrijwel onleesbaar. Dat gezegd hebbende: zijn mooiste artikel van afgelopen jaren schreef hij zonder mij. Misschien ligt 't dus aan mijn beoordelingsvermogen...

Joeri begeleiden? Het was een leuk avontuur!

Zit Joeri in de risicogroep, als het gaat om mensen die gevoelig zijn voor burn-out, een hoogleraarschap en/of fraude?

Ik zie het allemaal niet 1, 2, 3 gebeuren. Fraude misschien wel, maar een hoogleraarschap, echt niet hoor... ;-)

Is er nog iets anders wat je kwijt wil?

Ja, ik hoop dat Joeri hier verder mee gaat en dat ik daar onderdeel van kan blijven. Tegelijkertijd hoop ik dat hij een aantal van zijn andere ideeën uitwerkt. Niet teveel focussen dus graag, Joeri! Hij heeft bijvoorbeeld leuke gedachten over de interactie tussen dokters en patienten en hoe verleiding en impliciet vertrouwen een rol spelen. Daar onderzoek naar doen is ook heel nuttig en leuk. Tegelijkertijd wil ik ook dat hij een ijverige psychiater wordt, want ik denk dat hij echt een goeie kan worden. ■

Interview door Joeri Tijdink & Thijs Middeldorp

Wilt u een abonnement op the Joeri?

Dat kan niet. Het is een eenmalige uitgave. Helaas pindakaas.

Slow science

Hoogleraar **Lex Bouter** geeft een scherp pleidooi trage wetenschap: het is beter, gezonder en lekkerder.

PROFIEL

Lex Bouter is hoogleraar methodologie en integriteit aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Hij is tevens één van de promotoren van Joeri Tijdink.

geleverde prestaties. Meten is weten, bij voorkeur willen we alles samenvatten in één getal. Dat is de Hirsch-index geworden. Die wordt berekend door alle publicaties te ordenen naar het aantal citaties, van hoog naar laag. De H-index is dan het rangordnummer van de publicatie die het aantal citaties heeft dat met dat nummer correspondeert. Een H-index van 50 betekent dat men 50 publicaties heeft die elk tenminste 50 maal zijn geciteerd. Wetenschappers kennen hun H-index en daar ben ik geen uitzondering op.

Ook het prestige van wetenschappelijke tijdschriften berust op citaties. De rangorde binnen disciplines wordt bepaald door de Impact Factor. Dat is het gemiddelde aantal citaties dat de artikelen die twee of drie jaar geleden in dat tijdschrift verschenen vorig jaar kregen. Dus een IF van 5 in 2016 betekent dat de artikelen uit 2013 en 2014 in 2015 gemiddeld vijf maal werden geciteerd. Tijdschriften adverteren met hun IF en wetenschappers sturen hun manuscripten bij voorkeur naar tijdschriften met een hoge IF. Ook daar ben ik geen uitzondering op.

Kortom, citaties zijn de wetenschappelijke airmiles. Op zich is er weinig mis met het tellen van publicaties en citaties. Het gaat verkeerd als het vrijwel het enige criterium is en er daardoor een onevenredig groot belang aan wordt gehecht. Dan wordt het een perverse prikkel en gaat men zich raar gedragen. Zoals Universitaire Medische Centra die het budget korten van afdelingen

die publiceren in tijdschriften met een te lage IF. Of benoemingscommissies voor hoogleraar vacatures die alleen de kandidaten met de hoogste H-index uitnodigen voor een gesprek. Een hoge ervaren publicatiedruk – het centrale thema van deze glossy – is dan een begrijpelijk gevolg.

Het is inmiddels duidelijk dat spectaculaire bevindingen en statistisch significante resultaten sneller worden gepubliceerd en veel vaker worden geciteerd. Dus dat levert aanzienlijk meer wetenschappelijke airmiles op. Het gevolg is dat negatieve resultaten vaak ongepubliceerd blijven. Dat is niet alleen een verkwisting van menskracht en middelen, maar er ontstaat zo ook een vertekend beeld in de wetenschappelijke literatuur. De sterke oriëntatie op citaties kan er ook toe leiden dat men niet kiest voor het meest relevante onderzoek, maar voor projecten met een grote kans op publicatie in een tijdschrift met een hoge IF. En om dezelfde reden ervaren wetenschappers weinig stimulans om tijd en energie te besteden aan onderwijs en de begeleiding van studenten en promovendi, het ter beschikking stellen van hun gegevens aan collega's, en aan de implementatie van hun bevindingen in de praktijk.

Door dit alles bestaat er een sterke behoefte aan meer diversiteit en een betere balans in de beoordeling van wetenschappers. We moeten streven naar een set criteria die de transparantie vergroten en op evenwichtige wijze alle aspecten van het gewenste gedrag belonen. Dat mag ook worden opgevat als een pleidooi voor slow science. Ik vind dat een mooie term, vooral vanwege de analogie met slow food. Dat is beter, gezonder en lekkerder. Bij slow science draait het niet om de aantallen publicaties en citaties, maar om het vermijden van irrelevant onderzoek, van methodologische tekortkomingen, van selectief publiceren, en van inadequate rapportage. Die activiteiten kosten tijd en energie. Dat impliceert minder projecten en minder publicaties, maar wel betere en relevantere wetenschap. Het draait om de kwaliteit en niet om de kwantiteit. Dat is wat ik met slow science bedoel. ■

De wetenschap is de afgelopen decennia aanzienlijk competitiever geworden. Voorstellen voor nieuwe onderzoeksprojecten hebben vaak minder dan 10% kans op subsidie. En slechts een kleine minderheid van de promovendi krijgt toegang tot een voortgezette wetenschappelijke loopbaan aan de universiteit. Postdoc worden lukt vaak nog wel, soms zelfs twee of drie maal achter elkaar op verschillende plaatsen. Maar een vaste betrekking als hoogleraar zit er in de regel niet in. Wetenschap wordt vaak vergeleken met topsport en die metafoor snijdt meer hout dan gezond is.

Wetenschappers worden vooral beoordeeld op het aantal publicaties en het aantal keren dat andere wetenschappers hun werk citeren. Dat is een eenvoudige manier om te bepalen wie heeft 'gewonnen' en daarom 'recht heeft' op de volgende subsidie en op een carrière aan de universiteit. Dat is op het eerste gezicht objectiever dan het vellen van een oordeel over de kwaliteit van de

Fraudestukkie

Dag, mijn naam is Daniel Arends. Ik ben van beroep cabaretier en theatermaker. Ik ben opgegroeid, opgeleid, en artistiek opgevoed in een werkomgeving waar de scheidslijn tussen inspiratie en fraude flinterdun is en ook altijd zal zijn. Daar komt bij dat er in de kunst naast plagiaat ook zoiets bestaat als een stijlcitaat. Heb ik me zelf ooit schuldig gemaakt aan deze vorm van diefstal? Ik denk het wel, althans ik ga ervan uit. Maar nogmaals, het fraudegebied is troebel en er is nooit afgesproken waar de grens getrokken dient worden.

Ooit gaf ik een optreden waarvan het einde als een nachtkaaars uitging. Ik had geen goede grap als uitsmijter. Het stoorde mij enorm. Toen ik op een avond het podium afliep bleek er een collega van mij in de zaal te zitten die een eindgrap bedacht had. Alhoewel ik niet moest lachen toen hij mij de grap vertelde, besloot ik om voor het eerst in mijn leven een grap van iemand anders in te zetten. Ik was ten einde raad. En de grap werkte. Heel goed zelfs. Gedurende twee jaar in tweehonderd theaters heb ik door heel Nederland gespeeld en overall had die grap het beoogde succes. Totdat er tv-opnames waren en ik de grap er, zonder te begrijpen waarom, uit liet. Nu pas snap ik dat als mijn gedachtegoed vereeuwigd wordt, ik liever een stilte hoor die van mij is, dan dat ik de

lach hoor die van iemand anders is. En dat is niet omdat ik mijzelf op de integere borst wil kloppen. Ik zeg alleen dat er een verschil is tussen je werk serieus nemen en jezelf serieus nemen.

In elke branche lopen er bespottelijke ego's rond. De beroepen zijn anders maar de ego's hetzelfde. Ego's die graag op de voorgrond treden zijn net als artiesten in twee groepen in te delen. De gevers en de nemers. De reden om op de voorgrond te treden begint altijd met de angst om niet gezien, gerespecteerd en geliefd te worden. Dat lijkt me duidelijk. Maar waar de gevers zich afsplitsen en gezonde levens gaan leiden, blijven de nemers jagen op aandacht. Dat is het moment waar gevers beseffen dat ze meer te bieden hebben dan een overgecompenseerd minderwaardigheidsgevoel. Dat ze enkel hoeven te compenseren tot ze gelijk staan en dat vanaf dat punt alles persoonlijke groei is. Zij kunnen de boel laten ademen en in contact staan met de werkelijke reden waarom je iets schrijft. Als die reden uitblijft dan sta je er, vrees ik helemaal alleen voor. Geven en nemen lijken, verpakt in professionaliteit, namelijk zoveel op elkaar dat de nemers uiteindelijk niet geholpen willen worden. Dan kun je nog zulke mooie grappen hebben, nog zo veel prijzen winnen, nog zoveel respect krijgen en door de hele wereld gezien worden, maar zelf weet je wel: van iets wat je in essentie niet nodig hebt; namelijk aandacht, kun je nooit genoeg krijgen. Je gaat op je muil als je zelf de grens niet trekt wanneer je aandacht niet meer nodig hebt. Als je diep van binnen je minderwaardig blijft voelen dan blijf je denken; als er dan toch echt niemand is die mij serieus neemt, na alles wat ik bereikt heb, dan doe ik het godverdomme zelf wel.

Daniel Arends. Cabaretier en theatermaker. Zijn 4e avondvullende programma Carte Blanche (2015) kreeg lovende kritieken.

Even doorbijten VSNU!

De bestrijding van plagiaat en fraude binnen de Nederlandse wetenschap was onontgonnen terrein toen ik mij vijftientig jaar geleden in dat onderwerp begon te verdiepen. Universiteiten hadden geen regelgeving voor dat soort zaken; ombudsmannen, vertrouwenspersonen en commissies voor wetenschappelijke integriteit bestonden nog niet. Er was een reeks van geruchtmakende affaires (Buck, Diekstra, dokter G.) nodig om de academische wereld te doordringen van de noodzaak van de introductie van een systeem voor het aankaarten en onderzoeken van wetenschappelijke integriteitszaken, met als fundament een gedragscode. De multifraude van psycholoog Diederik Stapel leidde er in 2011 toe dat alle bestaande procedures nog eens tegen het licht werden gehouden. Ook rees de vraag hoe vaak integriteitszaken nu eigenlijk voorkomen aan Nederlandse universiteiten. Ter bevordering van de transparantie over aard en omvang daarvan spraken de universiteiten met elkaar af dat ze voortaan een geanonimiseerde samenvatting van elke zaak zouden plaatsen op de de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU), binnen zes weken nadat het College van Bestuur er een definitief oordeel over had geveld, gegrond of ongegrond.

Op die VSNU-site ging het aanvankelijk nogal knullig toe en ik heb de universiteitenvereniging diverse malen attent gemaakt op tekortkomingen. In deze in kleine kring verspreide glossy eis ik hiervoor graag de credits op. Tot 2014 waren de samenvattingen een allegaartje, soms slechts een paar nietszeggende regels, andere keren juist uitgebreid; een groot verschil met de uitmuntende gedetailleerde samenvattingen van (niet-bindende) adviezen van beroepsorgaan het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI). De VSNU is op mijn aandringen met een vast format gaan werken. Niet bevorderlijk voor de transparantie was dat de universiteiten waar de zaken hadden gespeeld niet bij naam werden genoemd. Dat is vanaf 2014, wederom op mijn advies, rechtgetrokken.

Deze transparantie heeft ironisch genoeg nieuwe witte vlekken zichtbaar gemaakt.

Volgens de VSNU-website zijn er in 2015 dertien zaken (vijf gegrond; acht ongegrond) geweest bij zes universiteiten. Bij de zeven andere universiteiten zou dus geen enkele zaak zijn voorgelegd. Mij bekende zaken uit Groningen, Rotterdam en Utrecht kan ik op de VSNU-site niet terugvinden en er ontbreken er waarschijnlijk nog meer. De VSNU heeft de universiteiten er al eens aan herinnerd dat ze geacht worden samenvattingen te leveren, maar dat blijkt vergeefs te zijn geweest. Ik heb de VSNU er ook op gewezen dat uit samenvattingen vaak niet blijkt welke sanctie er is opgelegd naar aanleiding van een integriteitsschending. De burger wil toch weten wat er gebeurt als een wetenschapper over de schreef gaat? In de geanonimiseerde rechtbankvonnissen op rechtspraak.nl worden de opgelegde straffen toch ook niet weggelaten? Maar de VSNU liet mij weten hier niet aan te willen, met als argument dat de privacy van de bewuste wetenschapper geschonden zou worden door publicatie van de sanctie. Een opmerkelijk argument want de samenvattingen zijn immers geanonimiseerd, net als rechtbankvonnissen.

Nog even doorbijten VSNU en dan ben ik helemaal tevreden.

Frank van Kolschooten. Auteur van *Valse vooruitgang*. Bedrog in de Nederlandse wetenschap (1993) en *Ontspoorde wetenschap*. Over fraude, plagiaat en academische mores (2012)

DE KLEREN VAN DE KEIZER

Dit is Trudy Dehue. Een hoogleraar psychologie uit Groningen die mooie boeken heeft geschreven over depressie in Nederland. Gezien het overdreven formaat van de sjaal hoeven we niet rouwig te zijn dat we haar overige kleding niet hoeven te commentariëren. Want Trudy (zucht...), dit kan niet. Met zo'n sjaal kunnen we je niet serieus nemen, hoe doortastend en gedetailleerd je boeken ook zijn. De bril vind ik onheilspellend. Die camoufleert een vrolijke geest en dat is bijna ongepast voor depressie. De vrolijke geest wordt node gemist in het depressieve psychiatrie landschap.

Trudy, wat je moet onthouden; sjaals hebben de kleur van je ogen (en die zijn meestal niet roze, Trudy), en de kleur van het montuur van je bril pas je ten alle tijden aan bij de kleur (of kleurspoeling) van je haar. Zou Trudy dat weten? Of is ze tijdens de fotoshoot helemaal grijs geworden? Ik heb me laten vertellen dat ze meestal Louboutins, special edition draagt onder de sjaaljurk, en please laat ons bidden dat het waar is.

Dit is Aartjan Beekman.

De scheidend voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP). Normaal gesproken blinken psychiaters niet echt uit in hun kledingsmaak en -stijl. En dat geldt helaas ook voor Aartjan. Als voorzitter van de NVvP had hij beter moeten weten; juist in een beroepsgroep met een beperkte en grijzige kledingsmaak moet je als voorzitter uitblinken, dat is het modespelletje voor gevorderden; politiek 2.0. Sta je altijd 1-0 voor in confrontaties met verzekeraars. Helaas. Aartjan verdwijnt letterlijk en figuurlijk in zijn geruite grauwe blazer, zijn schouders met iets teveel vulling en een ongestreken overhemd. Foei toch! De montuur loze bril van de chique oogboetiek Oogappel op de P.C. Hooftstraat is tijdloos. Dat moet gezegd worden. Een waardige brilsmaak voor Amsterdamse hoogleraren.

Eerlijk is eerlijk. Minister Edith Schippers staat er gewoon ontzettend goed op. Ze heeft voor deze shoot duidelijk nagedacht over haar looks; blauw op blauw. Daar kun je geen buil aan vallen. Het jasje is bijzonder geschikt voor haar taille en accentueert haar enigszins voluptueuze boezem (wist iemand dat eigenlijk?). En die ketting van Chodor Mzaye is goed gekozen; eerlijke diamanten uit Afrika. Opvallend trouwens, die ritsjes van haar frontpockets in haar jasje: nonchalance meets elegance. Chapeau Schippers! Zullen we ooit nog zo'n modieuze minister krijgen die de gezondheidszorg zo op z'n kop kan zetten?

It is Diederik Stapel na een interview waarin werd gevraagd welke lessen hij heeft geleerd als fraudeur. Zijn kleding is casual en nonchalant. Hij draagt een wat slobberige trui en kijkt meewarig uit zijn ogen. Dat vind ik gek, want zeg nou eerlijk: dit doe je niet aan als je het over wetenschappelijk jokken gaat hebben. Dan zou ik persoonlijk iets betrouwbaarders aandoen, iets waarvan je zeker weet dat het niet door Bengaalse kinderhandjes is gemaakt. Kuyichi spijkerbroeken bijvoorbeeld. Waarom niet? Wat heeft hij nog te verliezen? De stoere boots geven hem tenminste nog een mannelijke en zorgeloze look. Daar is dan wél weer over nagedacht.

Damiaan Denys, hoogleraar psychiatrie in het AMC en onze toekomstig voorzitter van de NVvP. Hehe, eindelijk. Een hoogleraar met smaak. Hij weet een getailleerd maatpak goed te combineren met een uitdagende pose. En thankgod geen stropdas! De Cravate is niet meer van de tijd. Niet meer van de 21e eeuw. En Damiaan weet dat. Hij weet dat ik weet dat hij weet dat het niet meer kan. Al met al weet hij me te imponeren. En die vurige blik. Verlangend naar de voorzittershamer van de NVvP? Het past bij zijn tijdloze bril die nonchalant voor hem ligt (waarom had hij die niet op tijdens zijn zomergastcollege?). En is dat nu een Audemars Piguet die daar om zijn linkerpols tikt? Het horloge van tennisers, rappers en inderdaad; hoogleraren. Complimenti. Met zo'n voorzitter kan de NVvP eindelijk de blits maken in Den Haag én in verzekeraarsland.

Passion for fashion

'De vorm waarmee wetenschap wordt bedreven doet er wezenlijk toe'

Paranimf **Jurjen Luykx** reflecteert op de resultaten van het gepresenteerde onderzoek en ziet interessante overeenkomsten met zijn onderzoekslijn.

PROFIEL

Jurjen Luykx is psychiater en doet onderzoek naar genetische factoren in de behandeling van psychotische stoornissen.

Joeri ken ik als collega en zeer goede vriend. Ik kan daarom direct bevestigen dat de vorm en inhoud van dit proefschrift volkomen egosyntoon zijn. Joeri verbaast en verrast, zowel door zijn zoektocht naar ware epistemologie als door de originaliteit van dit onderzoek.

Zelf doe ik onderzoek naar genetische grondslagen en behandeling van psychotische stoornissen. Bij vrijwel elk persoonlijk verhaal van de patiënt die de 'realiteit' anders ervaart dan anderen, raak ik gebiologeerd door de gedachtesprongen en groeit mijn motivatie te ontrafelen wat er in het brein van deze patiënt anders gaat dan bij 'gezonde' personen. Daarom hoop ik ooit mijn steentje te kunnen bijdragen aan het ontcijferen van complexe etiopathogenese van psychotische stoornissen. En gevoed door de vrijwel dagelijkse frustratie van louter symptomatische behandelingen is mijn doel tevens een bijdrage te leveren aan het effectiever behandelen van deze aandoeningen.

Ogenschoijnlijk betreft mijn onderzoek een compleet verschillende thematiek, maar bij inzoomen bestaan er vele raakvlakken tussen de onderzoekslijn van Joeri en

die van mij. Hoe langer ik me bezighoud met wetenschappelijk onderzoek, hoe meer ik ervan overtuigd raak dat de vorm en de weg in onderzoek relevanter zijn en meer inspireren dat inhoudelijke bevindingen. Eerst en vooral moet de weg naar de bevindingen moreel, engagerend en verdiepend zijn. De inhoud zal volgen. Wat bedoel ik concreet? Een element waar ik op doel heeft te maken met de prestatiedruk die vele wetenschappers ervaren. Joeri heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het inzichtelijk maken van de mate waarin wetenschappelijk onderzoekers prestatiedruk ervaren. Onderzoekers die op zoek zijn naar de bovenbeschreven morele, engagerende en verdiepende weg of vorm, zullen minder druk ervaren. Ik ben ervan overtuigd dat uit hun handen meer inspirerende resultaten zullen volgen. Voorbeelden van deze intrinsieke waarde van de wetenschap zijn: het vormen van hypothesen, brainstormen met de promovendus of postdoc, bevindingen helder opschrijven en het aanvragen van een beurs met een onderzoeksvoorstel waarvan de onderzoeker overtuigd is dat dit de wetenschap op een hoger niveau zal brengen. Mag ik voorstellen aan de maten

die NWO gebruikt om onderzoekers te beoordelen (zoals de h-index, impact factors van publicaties, aantallen begeleide promovendi) een maat toe te voegen die aangeeft hoe inspirerend en moreel de onderzoeker te werk gaat? - Joeri zou trouwens hoog scoren. Hoewel het meten van een dergelijke maat nog onderzocht en gevalideerd dient te worden, zal deze diversificatie van het beoordelen van wetenschappers de ervaren prestatiedruk door henzelf verlagen. Ook promovendi en postdocs zullen zo minder druk om te presteren ervaren en zo zal er uiteindelijk meer tijd resteren voor de wetenschap zelf. Bovendien zal burn-out minder vaak voorkomen, hetgeen vervolgens de kwaliteit en originaliteit van wetenschappelijk onderzoek ten goede zal komen. Joeri heeft aangetoond dat de vorm, de manier waarop wetenschap wordt bedreven, er wezenlijk toe doet. Hij levert daarmee een essentiële bijdrage aan de wetenschap zelf en belangrijker nog: hij geeft verschillende voorzetten voor toekomstige onderzoeken die ongetwijfeld nog meer licht zullen doen schijnen op elementen als wetenschappelijke integriteit en de invloed daarvan op de kwaliteit van wetenschap.

‘Niemand wil zichzelf buitenspel zetten’

Christiaan Vinkers vertelt gepassioneerd over wetenschap en reflecteert op de resultaten van het proefschrift van Joeri.

PROFIEL

Christiaan Vinkers is psychiater en doet onderzoek naar de rol van stressgevoeligheid bij de ontwikkeling van psychiatrische klachten.

In 2009 ben ik gepromoveerd op fundamenteel wetenschappelijk onderzoek naar stress en GABA. Ik ben psychiater en onderzoeker in het Hersencentrum UMC Utrecht. Sinds 2016 ben ik lid van de Jonge Akademie. Wat ik belangrijk vind in mijn onderzoek is om te voorspellen wie er psychiatrische klachten ontwikkelt door stress, en wie niet.

Daarbij combineer ik neurobiologische factoren met omgevingsfactoren en persoonlijkheidskenmerken. Ook heb ik een speciale interesse in het GABA systeem en benzodiazepine-agonisten. De bevindingen uit Joeri's proefschrift zijn voor mij zeer aansprekend. Niet alleen omdat ik door Joeri geïnspireerd ben geraakt en met hem heb gewerkt aan een artikel over overdrijving in de wetenschap, maar ook omdat ik er in het dagelijks leven als wetenschapper veel mee te maken heb. Ik raak er steeds meer van overtuigd dat we af moeten van de 'onderzoekskoninkrijkes' en ego's, en dat het moet gaan om de inhoud en het faciliteren van jonge talentvolle mensen die samen de wetenschap verder brengen. Het lastige is – hoe doe je dat zonder dat je uit de toon valt en jezelf buitenspel zet? Ik denk dat dit proefschrift

een fantastische aanzet is tot deze discussie, en veel stof geeft tot nadenken. Waarom bedrijf ik wetenschap, en wat zijn mijn drijfveren? En kan ik eerlijk ook de tekortkomingen van mijn onderzoek onder ogen zien en erkennen? Ik zou willen dat ik met droge ogen kan beweren dat het mij lukt - quod non. Het is voor mij een eer om Joeri's paranimf te mogen zijn. Niet alleen door de persoon Joeri en onze vriendschap. Joeri is te beschrijven met vier O's: onconventioneel, out-of-the-box, origineel, en bij vlagen oncorrigeerbaar. Naast onze vriendschap hebben wij binnen en buiten dit proefschrift veel samengewerkt.

Bijvoorbeeld rond dejongepsychiater.nl en het fictieve antipsychoticum Vinquerine® dat in dit proefschrift beschreven staat. Deze welluidende naam komt uit Joeri's breinkoker, en er is vast een farmaceutisch bedrijf dat de naam tegen een zacht prijsje wil overnemen.

Ik kijk uit naar deze promotie en de vele jaren erna; met vriendschap, creativiteit en baanbrekend onderzoek. Zonder twijfel zal Joeri ons als wetenschapper nog vaker een spiegel voorhouden – en dat lijkt me maar goed ook.

ONDERZOEKMAATJES

Onderzoeker zoekt onderzoeker

GEZOCHT: PhD STUDENT

Voor een oudere professor (H-index 53) zoeken wij een ondernemende, social media minnende en doortastende PhD studente (<30 jaar, H-index <2) om zijn vastgelopen onderzoekslijn nieuw leven in te blazen. Reacties o.v.v. #succesisnietkoop

PROMOVEREN OP DE RINGWORM

PhD-student (H-index 1) zoekt collega PhD die zijn onderzoek naar niet aangeboren gendefecten in de ringworm wil overnemen nu hij heeft besloten om duikleraar te worden in het Caraïbisch gebied. 1e 50 reacties = gegarandeerd antwoord.

VENI FELLOW ZOEKT WERKPAARD

Extreem getalenteerde VENI-fellow (27 jaar, H-index 28) zoekt doorgewinterde high potential PhD-student om het vuile werk op te knappen binnen zijn drie overambitieuze onderzoekslijnen. CV + foto = reactie

WANTED: HIGH IMPACT PUBLICATIONS

Wanhopige assistent-professor (H-index 11) zoekt een high impact publicatie (JIF >18) om zijn CV wat op te pimpen en dientengevolge meer kans te maken in volgende subsidierondes.

PIMP MY IMPACT FACTOR @ CITEMANIA

Editor in chief van een gerenommeerd internationaal tijdschrift (Impact Factor 11) zoekt systematische reviews en meta-analyses die veel geciteerd worden de komende 2 jaar. Voorstel + trackrecord = #yourpaperisacceptedforpublication

MEEPUBLICEREN IS OOK EEN KEUZE

Charmante medisch specialist (H-index onbekend), werkend in periferie, zoekt een onderzoekslijn waarin hij auteur kan worden door patiënten te includeren. Kernwoorden: #authorship, #supportive, #SiT #327Authorsononepaperisanoption

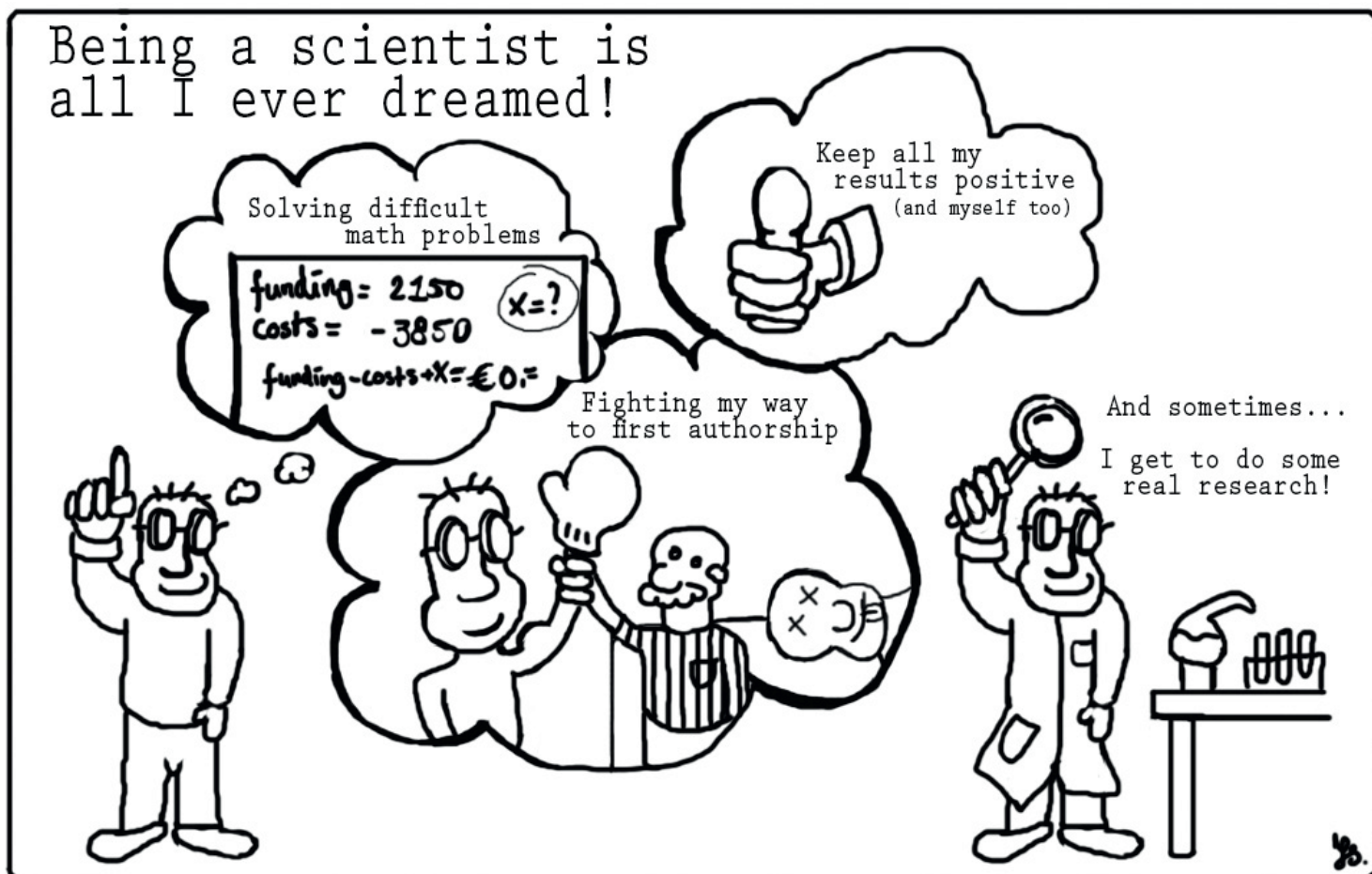
Onderzoeker zoekt geld

EVEN STOOM AFBLAZEN

60-jarige professor (H-index 35) wil graag zijn kennissenkring uitbreiden met collega hoogleraren (m, 55-65 jaar) die ook het gevoel hebben dat ze voorbij worden gelopen door de jonge generatie onderzoekers.

PRAATJES VULLEN GEEN GAATJES

Bruisende postdoc (H-index 17) in bezit van nieuwe en waanzinnige onderzoeksideo's zoekt een bijpassend fonds die zijn onderzoekshonger met een financiële injectie kan stillen.

Chinese taferelen

Een betoog: de wetenschap kan leren van de Chinese politiek.
Een onconventionele oplossing? Door **Yvo Smulders**.

Er zijn heus forse problemen in de wetenschap. We rennen een beetje wanhopig door elkaar, proberen punten te scoren door veel te publiceren en veel geciteerd te worden, wat de weg weer opent naar subsidies en academische epauletten. Die laatste zijn weer noodzakelijk voor het verkrijgen van een beetje autonomie in het wereldje van de UMCs, zodat je niet op je 50e de les gelezen wordt door een dertiger die weliswaar pas net droog achter de oren is, maar wel een beter CV heeft en het daardoor voor het zeggen krijgt.

“Er moet iets gebeuren.”

Het proefschrift van Joeri en vele andere geschriften proberen een analyse te maken van wat er nu precies mis is en wat daar de oorzaken van zijn. Zo gaan we op en neer, van scientometrics naar de diepere en soms wat donkere aard van de mens, via H-factoren naar ijdelheid, via geld naar machtswellust, etc. Er is echter ook een eenvoudiger manier om er tegenaan te kijken: de wetenschap is simpelweg overbevolkt.

In de jaren tachtig kwam (medische) wetenschap steeds nadrukkelijker in beeld als carrière-instrument. Toen niet

alleen de output, maar ook de citaties automatisch bijgehouden konden worden ging het hek van de dam en explodeerde (vooral de medische) wetenschap bijna, met onder andere als gevolg een exponentiële toename van het aantal promoties. Waar je alleen rekening mee moet houden is dat gepromoveerden die in en rond de academie willen blijven bepaald nog niet klaar zijn, maar voor statushandhaving of zelfs meer dan dat nakomelingen moeten hebben. Niet een, maar vele. Anders kun je promotie wel vergeten, laat staan een hoogleraarschap. Het gevolg: een stamboom waarin generaties elkaar met een doorlooptijd van slechts 4 a 6 jaar vermenigvuldi-

gen, een exponentiële toename van aantallen onderzoekers die de toename van de wetenschappelijke productie met een delay van slechts enkele jaren volgt. En nu? Een onhoudbare situatie waarin veel teveel mensen wedijveren voor veel te weinig geld en zelfs het aantal goede ideeën tekort schiet om iedereen van echt zinvol onderzoek te kunnen bedienen. ‘Hypercompetition’ wordt dit fenomeen in de literatuur genoemd, en waar mensen beweren dat competitie het beste in mensen naar boven haalt, mag ten eerste worden opgemerkt dat hetzelfde even waar is voor het slechtste, maar ook dat bij hypercompetitie dat laatste wel heel snel de overhand krijgt.

Natuurlijk zijn er vele interventies denkbaar die het wetenschappelijk wereldje meer leefbaar en vooral vruchtbaarder kunnen maken, maar het bestrijden van de overbevolking wordt zelden overwogen. Moet de wetenschap ‘geruimd’ worden? Dat is misschien wat radicaal. Wat anders te denken van een 1-kindpolitiek? Je mag maximaal 1 promovendus (tegelijkertijd) hebben, of bijvoorbeeld een maximum van 10 per carrière. Na een aantal jaar kunnen we al wat resultaten zien en komt er misschien weer voor iedereen voldoende te eten. Historisch gezien misschien een wat omstreden maatregel, maar er moet iets gebeuren.

De onderzoeker onderzocht

Vijf vragen aan Joeri Tijdink

Hoe heb je het ervaren om over publicatiedruk te schrijven en zelf ook te moeten publiceren?

Het doen van 'research on research' en publicatiedruk garandeert gelukkig niet dat je zelf gevrijwaard bent van publicatiedruk van de problemen die de onderzoekers die ik heb onderzocht hebben ervaren. Ik heb ook publicatiedruk gevoeld, en bijvoorbeeld gevreesd dat het geld op was en dat ik moest opschieten om mijn promotie af te maken. Ook vond ik dat vier gepubliceerde papers wel erg weinig zijn voor een proefschrift.

Ging je voor je publicaties van high naar lower impact journals zoals dat vaker gebeurt, of waren de tijdschriften waarin je hebt gepubliceerd eerste keus?

Het mooie van het bestuderen van de publicatiecultuur is dat je ook je eigen publicatiegedrag kan bekijken. Ook ik weet dat een zogenaamde high-impact-factor-publicatie kan betekenen dat je meer kans maakt op een toekomstige onderzoeksbeurs en daarom wil je graag publiceren in the BMJ, ook al weet je dat het irrationeel is en dat die Impact Factoren (quotient om uit te rekenen hoe vaak een wetenschappelijk tijdschrift wordt aangehaald in wetenschappelijke literatuur) een bedroevende manier is om de populariteit van jouw specifieke artikel in een tijdschrift te meten. Maar het voelt (helaas) zo goed om in de 'hoogaangeschreven' tijdschriften te publiceren. Dus ja, ik probeerde ook eerst die tijdschriften (zonder succes), en ja, dat is inconsistent met dat ik eigenlijk vind dat we er niet op zouden moeten letten. Het probleem is dat we allemaal inconsistent zijn ten opzichte van het systeem. we verachten het, maar doen er ondertussen net zo hard aan mee. Je kunt het hypocrisie noemen, je kunt het ook gewoon 'het leven' noemen. We moeten dealen met onze eigen inconsistenties en met onze manier om onze onhebbelijkheden iedere keer weer goed te praten. En serieus, ik ben net zo inconsistent. Het enige wat misschien een beetje helpt, een pleister op de wonden, is inzicht. Inzicht in onze onhebbelijkheden. Inzicht in onze inconsistenties. En dat is soms ver te zoeken bij mensen die wetenschap iets te serieus nemen.

Hoe zorg je ervoor dat wetenschap leuk blijft en hoe ziet dat er voor jou uit?

Het bedenken van nieuwe onderzoeksideeën vind ik het leukste en spannendste. Als ik hardloopt in het Vondelpark komt er altijd wel een trial of een nieuw onderzoeks idee omhoog wat ik zou kunnen

gebruiken voor vervolgonderzoek. Juist het genereren van die ideeën maakt wetenschap voldoende. Het essentiële ingrediënt dat je daar voor nodig hebt, is verbeelding. Je moet je kunnen voorstellen dat je een studie gaat uitvoeren, dat het mogelijk een leuk resultaat kan opleveren. Je kunt je zelfs verbeelden dat je onderzoek wordt gepubliceerd in the BMJ. Daar gaat verbeelding over. Zonder verbeelding geen nieuw idee of een nieuwe studie. Zonder verbeelding geen doel. Zoals gezegd, verbeelding is de sleutel tot je onderzoeksziel.

Daarnaast, wetenschap is ook een spel. Een spel om editors te verleiden om jouw publicatie te accepteren voor publicatie. Een spel om in een veelgelezen blad te komen, om je mede-auteurs snel te laten reageren op je conceptartikelen. En dat spel maakt het spannend, ook al zorgt het er indirect ook voor dat het publicatieproces en onderzoeksresultaten minder betrouwbaar kunnen worden.

Blijf je onderzoek doen naar meta-wetenschap of ben je van plan nieuwe wegen te verkennen?

Het leuke van wetenschap is dat er altijd nieuwe wegen zijn, zeker in combinatie met klinisch werk. Het onderzoeken van onderzoekers (meta-wetenschap) is wel erg prettig, spannend en het is een relativerend domein waarin nog veel is te ontdekken. Los daarvan zou ik het geweldig vinden om onderzoek te doen naar factoren die de behandeling van psychiatrische patiënten kunnen optimaliseren. Bijvoorbeeld door een goede placebo-trial naar de effecten van een placebo op een paniekaanval. Of om te kijken welke invloed een rothumeur van een dokter heeft op het behandelresultaat.

Hoe zou je dag eruit zien als je geen wetenschap meer mocht bedrijven?

Het leuke van wetenschap voor klinische dokters is dat we zowel patiënten kunnen zien en tegelijkertijd wetenschap kunnen bedrijven. Dus als de ene even geen uitdaging biedt, heb je altijd de andere nog. Maar dat is geen antwoord op de vraag.

Ik zou waarschijnlijk meer gaan kitesurfen, meer op vakantie gaan, gitaar spelen, proberen om me meer te vervelen, meer tennissen, misschien meer patiënten zien, vaker lummelen met Evy (mijn dochter) en eerder naar bed gaan. ■

Welke van je bevindingen zal over twintig of dertig jaar nog door wetenschappers of geïnteresseerden in dit vakgebied worden aangehaald?

Ik denk niet dat er bevindingen worden aangehaald door wetenschappers over dertig jaar. De enige publicatie die mogelijk wel een interessant licht op de publicatiecultuur schijnt is de rol van persoonlijkheidsfactoren op wetenschapsbeoefening en fraude. Die drang om dat te onderzoeken kwam bij mij voort uit het feit dat altijd iedereen altijd moppert over hoogleraren dat ze erg self-centered en narcistisch zijn. Of gewoon in de volksmond: ze horen zichzelf graag praten. Maar dat is nooit onderzocht.

Bovendien; ik had een sterk vermoeden dat psychologische factoren zoals narcisme of psychopathie een essentiële rol hebben in wetenschappelijk wangedrag. Je kunt makkelijk de vergelijking maken met stelen, dat is mede een gevolg van het gegeven dat je als boef niet goed onderscheid kunt maken tussen wat goed en fout is. Dat is indirect bij wetenschappers ook zo. Als je niet goed weet wat goed en fout is, kun je ook moeilijker onderscheid maken tussen goede en slechte wetenschapspraktijken. Maar of die wetenschap een halfwaardetijd heeft van 30 jaar, dat durf ik te betwijfelen.

Wat is het moeilijkste moment tijdens het promoveren geweest en wat heb je hiervan geleerd?

Tsja, de moeilijkste momenten blijven toch een afwijzing van een paper waar je erg in gelooft door een high impact journal. Je hoopt echt op een publicatie in the BMJ omdat je zo ontzettend gelooft in de resultaten van je onderzoek dat je aanvankelijk niet anders kan denken dan dat editors het ook te gekke resultaten vinden. Als het dan wordt afgewezen is de teleurstelling even groot. Toch hoort het voelen van die teleurstelling bij het leven als wetenschapper. Daar komt ie: voelen is weten dat je leeft, en dat geldt helemaal voor wetenschappers. Gelukkig heeft afwijzing ook maar een redelijk korte halfwaardetijd.

Met welke negatieve karaktereigenschap van jezelf werd je tijdens je promotieonderzoek geconfronteerd en hoe heb je deze in betere banen kunnen leiden nadien?

Ik vind mezelf af en toe redelijk slordig als het gaat om teksten of opmerkingen. Dan ga ik te snel door een tekst of wil ik het snel afhebben. Deadlines en timemanagement vind ik niet zo lastig, maar die slordigheid, die gaat er soms heel moeilijk uit. Ik heb het geprobeerd te minimaliseren zodat anderen er niet teveel last van hebben door teksten meerdere keren te lezen, weg te leggen en later weer met een fris hoofd, opnieuw erbij te pakken voordat ik het opstuur naar co-auteurs.

Waarom zou je een collega adviseren zich toe te leggen op metawetenschap (of een andere benaming voor je specialisatie)?

Meta-wetenschappen zijn heel spannend omdat het een gebied is wat enerzijds nog in ontwikkeling is en nog niet de juiste filosofische kaders heeft gevonden. Anderzijds, is het de manier om te ontdekken dat er op zoveel manieren iets mis kan gaan in het uitvoeren van wetenschap dat het onmogelijk is om stellig te zijn over resultaten. Door het te bestuderen leer je relativeren en je eigen onderzoeksresultaten met een knipoog te nemen. En dat is voor mij essentieel om er plezier in te hebben. Zonder zelfspot, geen kapsones.

Wat heb je ontdekt over je promotoren (Yvo Smulders en Lex Bouter, red.) dat je ook over twintig jaar zal blijven inspireren?

Tsja, mijn promotoren. Om eerlijk te zijn zijn ze allebei compleet op een heel verschillende manier en zullen ze me blijven inspireren. Yvo omdat hij in me gelooft, me stimuleert, verbetert, anders laat denken en een rolmodel voor me is omdat hij me laat zien hoe je op de juiste manier een rebel kan zijn. Ik heb altijd gehoopt dat, mocht ik ooit bij toeval promoveren, er een promotor was die zo vrij kon denken over onderzoek dat je iedere keer onbevangen en vol vertrouwen over alles kon praten. Je kunt het gewoon niet fout doen. Dat is voor mij de ideale bodem om te groeien; als onderzoeker en als mens.

Lex omdat hij een voorbeeld is in leiderschap, overzicht, doortastendheid, resilience. En de manier hoe hij zinnen kan formuleren en daarmee mensen kan motiveren is indrukwekkend. Zijn woordkeuze is iedere keer helemaal de juiste. Juiste toon, timbre en stimulus. Ik geniet er iedere keer weer van als hij een brief van mij corrigeert of hoe hij precies de juiste dingen kan zeggen in een select gezelschap. Als hij gesproken heeft, dan is het opeens weer helder en overzichtelijk en zit iedereen weer op één lijn. Werkelijk inspirerend. ■

Vijf vragen door **Jurjen Luykx**

Voetafdruk Evy Tijdink, december 2015.

Therapeutische caravan

Een openhartige kijk in het privé-leven van de promovendus. Door **Roos van Grieken**

Een bevlogen man. Die had ik maar mooi geschaakt. Een promoverende psychiater. Wonend in een mega-duurzaam verbouwde school. Je komt hem geestdriftig joggend tegen in het Vondelpark, met in de ene hand een take-away-cappuccino en in de andere hand een buggy met dochter. Energie voor tien. Zijn carrière easy peasy combinerend met zijn gezinsleven. En als klapper op de vuurpijl: een sabbatical in Nieuw-Zeeland, niet omdat het nodig is, maar omdat het kan. Kite-surfen, beetje werken, proefschriftje afronden, met kerst BBQ'en op het strand. Ik was zielsgelukkig en mijn vriendinnen benijdden mij. Deze homo universalis is al zes jaar van mij!

Maar, er moet mij iets van het hart. Het droomhuis in Nieuw-Zeeland blijkt een caravan te zijn in een therapeutische gemeenschap in de middle of nowhere. Kladjes met de hoogste impact factor-tijdschriften hangen boven het dakluik. Onze competenties rekent hij tot op de honderdste achter de komma uit. Als een mank vogeltje giet hij 's ochtend 'coco pops' in zijn melk. 's Avonds eet hij inspiratieloos Olvarit, met het plastic lepeltje van rupsje nooitgenoeg. Hij is uitgeput en cynisch: een burn-out. Ik ben er achteloos met beiden benen ingetrapt. U ook? De verhuizing naar de andere kant van de wereld was een noodzakelijk kwaad.

Hij heeft zichzelf binnenste buiten moeten keren. Alle professionele hulp die voor handen was hebben we ingeschakeld. We zijn voorzichtig optimistisch over de lessen die we getrokken hebben. Joeri heeft nu 7 gouden regels die in kapitale letters op de deurmat, de ijskast en boven ons bed hangen:

1. Geen wetenschappelijke experimenten in het bijzijn van de (vriendjes van) onze (ongeboren) kinderen;
2. De frequentie van zijn psychoanalyse is opgevoerd naar vijf maal per week;
3. Geen fast-food meer;
4. Wetenschappelijke integriteit met een korrel zout nemen;
5. Wekelijks bikram yoga;
6. Data-analyses overlaten aan diegenen die het kunnen;
7. Een mascotte in zijn jaszak (sleutelhanger met een zacht teddybeertje).

Alles loopt nu weer gesmeerd. Proefschrift af. Appeltje eitje toch achteraf gezien. Tweede kind op komst. Tennissend met een takeaway-cappuccino in de ene hand en dochter in de draagzak op de rug. Moestuin op het dakterras. Alleen... nu we weer met beide benen op het Noordelijk halfgrond staan, realiseer ik me dat mijn promotie nog af moet. Ik denk erover om met het gezin naar Alaska te gaan. Je hebt daar van die iglo's.

PROFIEL

Roos van Grieken is al zes jaar de vriendin van Joeri Tijdink. Roos promoveert volgend jaar zelf ook met als onderwerp patiëntenperspectief op depressie. Roos en Joeri hebben een dochter: Evy Tijdink

THERE IS ALWAYS TIME FOR PUBLICATIONS

LEX